

The logo for Concerto Budapest, featuring the text "concerto BUDAPEST" in a teal, sans-serif font, with "concerto" on the top line and "BUDAPEST" on the bottom line. The text is enclosed within three concentric, thin teal circles.

concerto
BUDAPEST

A photograph of a middle-aged man with glasses, wearing a dark blue suit, playing a black grand piano. He is leaning forward, focused on his performance. The background is a vibrant magenta color with faint, white, handwritten-style text that appears to be "Liszt" and "Mahler".

ZIMMERMANN LISZT / MAHLER

Várjon / Vörös / Berchtold / Keller

2025. március 29. | szombat 19.30 | Müpa

ZIMMERMANN

Photoprosis

LISZT

2. (A-dúr) zongoraverseny, S. 125

- szünet -

MAHLER

Dal a Földről

Várjon Dénes zongora

Vörös Szilvia mezzoszoprán

Bernhard Berchtold tenor

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

müpa
Budapest

© Pósfő János

CONCERTO BUDAPEST SZIMFONIKUS ZENEKAR

Zene szenvedéllyel

A Concerto Budapest szimfonikus zenekar Magyarország egyik vezető nagyzenekara. Egyéni hangzásával, nagy ívű műsorszerkesztésével különleges és meghatározó szereplője a magyar és nemzetközi zenei életnek. Széles repertoárja a jól ismert klasszikusoktól napjaink kortárs darabjaiig terjed. Progresszív karaktere elementáris erővel nyilvánul meg zenészei játékában, előadásukat a zene szenvedélyes szeretetével teszik feledhetetlenné a közönség számára is.

A zenekar egyike Magyarország legrégebbi együtteseinek, a több mint százéves múltat magáénak tudható Concerto Budapest elődje 1907-ben alakult meg. Zeneigazgatója és vezető karmestere a 2007-es centenárium óta Keller András világhírű hegedűművész-professzor, a Keller Quartet alapítója.

A Concerto Budapest Keller András személyében és vezetésével a magyar kamarazenélés legnemesebb tradícióit viszi tovább, melyeket Bartók Bélától és Weiner Leótól Végh Sándoron és Rados Ferencen át Kurtág Györgyig ívelő folytonosság és zenei szellemiség fémjelez.

A zenekar állandó vendégei olyan elismert magyar zenészek, mint Takács-Nagy Gábor, Ránki Dezső, Várjon Dénes, Kelemen Barnabás, Baráti Kristóf, Fenyő László, Szűcs Máté, Berecz Mihály és Perényi Miklós, visszatérő nemzetközi vendéglistái közé tartozik Gidon Kremer, Heinz Holliger, Isabelle Faust, Khatia Buniatishvili, Lucas Debargue, Mihail Pletnyov és Jevgenyij Koroljov.

A Concerto Budapest tiszteletbeli elnöke Kurtág György, a kortárs zene élő legendája.

Bernd Alois ZIMMERMANN: Photoptosis

- 1. A zenekari prelúd 1968-ban készült Gelsenkirchen (Németország) városi bankja fennállásának századik évfordulója alkalmából.**
- 2. A darab hatalmas apparátust használ: a vonósok, a sokféle ütőhangszer és a nagy létszámú fúvóskar mellett zongora, cseleszta és orgona is szükséges az előadásához.**
- 3. A Photoptosis görög eredetű szó, és leginkább fénybeesésként lehetne magyarrá fordítani.**

A *Photoptosis* premierjét 1969. február 19-én tartották a gelsenkircheni operaházban, Ljubomir Romansky vezényletével. Az intézmény tíz évvel korábban Yves Klein francia festőt kérte fel, hogy négy monumentális alkotással járuljon hozzá az épület belső díszítéséhez. A művész 1950 óta monokróm munkáiról volt ismert, miután megelégtelte, hogy a közönség kapcsolatot keres az alkotások és a környezet színei között. Kifejlesztett és levédetett egy speciális kék színt, amelyet ma leginkább International Klein Blue (IKB), vagyis nemzetközi Klein-kék néven ismernek. Több mint kétszáz festményt készített ezzel a színnel, ám technikai okokból a gelsenkircheni operaházhoz új színt, az úgynevezett Gelsenkirchen-kéket kellett kidolgoznia. Az épület előcsarnokába került szivacsos, 3D-s alkotások meghílették Bernd Alois Zimmermann, aki nagyzenekari művében egészen új, konkrét értelemben használja a „hangszín” kifejezést. A darab elején hallható csillogó hangzás, amely felett lassú, de folyamatos változásokon keresztül épül, fejlődik, duzzad a zene, úgy viselkedik, ahogy egy szabálytalan felületen törik meg a fény – minden pillanatban és minden szemszögből nézve másképp. Látszólag monokróm, de minél jobban belemerülünk, annál több részlet tűnik ki. Például Beethoven 9. szimfóniájának foszlányai. Vagy A *diótörő* Cukorszilva tündérének híres hangjai. Na meg a *Parsifal* és az 1. Brandenburgi verseny motívumai. Illetve Alekszandr Nyikolajevics Szkrjabin himnuszának ütemei. Mindez a háromrészes mű középső szakaszában, amelyhez folyamatos dinamikai emelkedés vezet. A fokozás folytatódik: az utolsó szakaszban ütőhangszerek és rézfúvósok hangja tör át az egyre vastagabb zenei szöveten, majd a darab villódzó hangzásokkal ér véget.

Keller András

„A hangnak először bennünk kell megszületnie:
a magasságának, a többi paraméterének, az irányának és a kifejezésének.
A legfontosabb, hogy miért akarom azt a hangot így vagy úgy játszani.
Ha bennem megszületett az, amit szeretnék kifejezni, közölni, az válhat
valósággá: **ami a szívemből, lelkemből jön, a kezemen keresztül
találja meg az útját**, hogy mások is meghallhassák.”

LISZT Ferenc: 2. [A-dúr] zongoraverseny, S. 125

- 1. A művet 1857-ben mutatták be Weimarban Liszt Ferenc vezényletével és egyik tanítványa szólójával.**
- 2. A zongoraverseny látszólag egytétel, valójában a benne elkülönülő szakaszok különböző tételek funkcióját töltik be.**
- 3. Liszt az általa oly kedvelt tématranszformációs technikát használja a darabban, vagyis egyazon témát más-más karakterbe öltöztet.**

Ha Liszt Ferencre gondolunk, zeneszerzőként és zongoristaként is eszünkbe juthat. A 19. században elsősorban utóbbi minőségében ismerték. Legalábbis élete egy jelentős részében. A virtuózkultúra felvirágoztatója, a lisztománia néven emlegetett eszelős rajongás tárgya, a jóképű és villámujjú Liszt hosszú éveken keresztül uralta zongorajátékával az európai színpadokat. Ekkoriban komponált darabjai szinte kivétel nélkül zongoraművek. Ám az 1840-es évek végén felhagyott a zongoravirtuózi pályával és turnézással, Weimarba költözött, ahol udvari karmesterként majd minden figyelmét a zeneszerzés, azon belül is az addig elhanyagolt szimfonikus műfajok felé fordította. Bátran kísérletezett a zenekari hangzásokkal. Most hallható zongoraversenyét még az első előtt, 1839-ben kezdte írni, ám többszöri átdolgozás után végül 1857-ben, másodikként mutatták be Weimarban, amikor is Liszt már „csak” karmesteri minőségben állt pódiumra. A zongora mögött a darab dedikáltja, Hans von Bronsart ült. A mű eredetileg *concert symphonique*, azaz szimfonikus concerto néven futott, ezzel a meghatározással pedig összevág, hogy a zongoraszólam nem válik le olyan mértékben a zenekari anyagról, mint egy hagyományos versenyműben. Szólista és együttes egyetlen egységet képviselve dolgozza fel a darab főtémáját, amelyet Liszt újabb és újabb zenei köntösbe öltöztet. Az úgynevezett tématranszformációt a rondóforma szolgálatába is állítja a szerző, így a vissza-visszatérő motívum egyszerre kelti bennünk a hagyományos forma és a programzenei dramaturgia érzését. A mű öt nagyobb egységre osztható: a fafúvósok és a zongora eleinte csak ismerkedik a főtémával, majd álomszerű lassú tétel következik, amelyet scherzóra emlékeztető szakasz és vihar előtti csend követ a harsány és diadalmas finálé előtt.

Várjon Dénes

„A zenemű olyan, akár a színész számára egy szerep, hiszen a művész a zeneszerző aktuális lelkivilágába kerül bele. Ez csodálatos dolog, de létfontosságú a határok megtartása. A privát énünk és a zenész énünk összehangolása. Csak így maradhat valaki hosszú ideig koncertező művész.”

© Raffay Zsófia

Vörös Szilvia

*„Ez a feladat éppen azért olyan gyönyörű, izgalmas és szerethető, mert mindig, minden életszakaszomban mást fog mondani, és minden partner mellett más módon tudom a szerepet megformálni. Ugyanígy van ez a közönséggel is, hiszen az sem mondható meg előre, hogy **a mű melyik része rezonál leginkább a saját lelkünkkel.**”*

Bernhard Berchtold

napjaink egyik legkiválóbb Evangélistája olyan művész, aki tökéletesen érti és méltón közvetíti a stílus minden szépségét és a művek emelkedettséget sugárzó, egyszersmind alázattal teli mondanóját.

Gustav MAHLER: Dal a Földről

- 1. A darabot 1911. november 10-én mutatták be, Bruno Walter vezényletével.**
- 2. Ötvözi a szimfónia és a dal műfaját, és a nagy létszámú szimfonikus zenekar mellett két énekes szólistát is foglalkoztat.**
- 3. A mű hat tételből áll, és akárcsak az egész szimfónia, a tételek is kaptak címet a szerzőtől.**

Beethoven kilenc szimfóniája után mintha átok ült volna a zeneszerzőkön, akik egyfelől nehezen találták az utat a szimfónia műfajának folytatásában, másfelől rettegtek tőle, hogy a kilences szám valamiféle halálos ítélettel jár. Mahler különösen babonás volt e téren, miközben ő volt az is, aki az egyik legmeggyőzőbb kiutat találta a Beethoven-epigon szimfóniák erdejéből. Kiterjesztette az apparátust, a játékidőt, a beemelhető műfajok sorát, a hangszerelés lehetőségeit és az énekhang felhasználhatóságát, s egészen mély mondanivalókat fogalmazott meg szimfonikus művein keresztül. Nemegyszer saját korábbi dalait öntötte zenekari formába. Nyolc szimfónia után megpróbálta kijátszani a rendszert, és a kilencediket *Dal a Földről* címmel illette. A darab bemutatóját mégsem érthette meg, a bemutató előtt fél évvel elhunyt – fiókjában a ténylegesen 9. szimfóniának nevezett alkotással... A műben Mahler szembenézett saját halandóságával is, hiszen ez volt az első olyan zene az életművében, amelyet úgy komponált, hogy már tudott súlyos szívbetegségről. A legszemélyesebb alkotásának tartotta, amely a dal intimitásával szól a szimfonikus zenekar végtelen hangszínpalettáján. Az ősbemutatót Mahler műveinek egyik legavatottabb karmestere, Bruno Walter vezényelte. A szerző lányának néhány évvel korábbi halála és saját óráinak megszámláltsága ellenére a *Dal a Földről* leírhatatlan szépséggel mesél az emberi élet örömeiről. „Ewig, ewig”, vagyis „örökké, örökké” – szólnak a mű utolsó szavai, amelyek egyfelől az örök életről zengenek, másfelől búcsút mondanak a földi létnek. Megindító pillanatok, fantasztikus képek és magukkal ragadó hangzások jellemzik a tételeket, melyek címe: *Bordal a földi nyomorúságról, Őszi magány, A fiatalságról, A szépségről, Tavasz részegség és Búcsú*.

29 MARCH 2025, SATURDAY 19.30 | MUPA

ZIMMERMANN / LISZT / MAHLER

Várjon / Vörös / Berchtold / Keller

ZIMMERMANN: Photoptosis

LISZT: Piano Concerto No. 2 in A major, S. 125

MAHLER: Das Lied von der Erde

Dénes Várjon piano, **Szylvia Vörös** mezzo-soprano, **Bernhard Berchtold** tenor
Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **András Keller**

The concert programme will open with Bernd Alois Zimmermann's Photoptosis, which was subtitled Prelude for Grand Orchestra and played a defining role in the composer's career. Written in 1968, it will now be performed in Hungary for the first time. Photoptosis is a Greek term that refers to the incidence of light and the colour changes that can be detected as a result. Naturally, when it comes to the German composer and his composition, this concept finds meaning through the medium of sound and tone, even if Zimmermann's direct source of inspiration came from the monochrome surfaces of the walls of the lobby of the theatre in Gelsenkirchen. After the harsh, raw world of this 20th century creation comes a major shift with Liszt's Piano Concerto in A major. Dénes Várjon will be the soloist for this 'concert symphonique'. To close, we will enjoy another masterpiece labelled under more than one genre. At the time of its composition, Mahler's Das Lied von der Erde was designated as both a symphony and an orchestral song cycle – in part because the composer was known to fear the curse of the ninth symphony. Regardless of its classification, the work – which will be performed with vocal contributions from Szylvia Vörös and Bernhard Berchtold – offers a visionary panorama of the wonder of human existence, even in moments of frailty.

**concerto
BUDAPEST**

2025. április 18.

nagypéntek 19.30

Zeneakadémia

WAGNER

Parsifal – előjáték, WWV 111

Nagypénteki varázs (3. felvonás)

HAYDN

Krisztus utolsó hét szava a keresztfán

Vezényel: **Keller András**

concerto BUDAPEST

You Tube

 concertobudapest.hu

 [concertobudapest](https://www.facebook.com/concertobudapest)

 [concerto_budapest](https://www.instagram.com/concerto_budapest)

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

DEMJÁN SÁNDOR
ALAPÍTVÁNY